

מנחם בגין אר אזרחי ישראל

ל-120 איזורים מלאכותיים, חדימנדטיים, אחת היתה התוצאה: מתוך הריבוי הדמיוני, אף המכוון של המועמדים בכל איזור, היתה מפא"י, על אף היותה מיעוט, ודווקא מיעוט יורד, מקבלת רוב מוחלט של הנציגים בכנסת. זו כל התחבולה, אך היא שקופה, כדי להבין אותה, אין צורך להיות פרופיסור פרו-מפא"י או אנטי-מפא"י; מספיק באמת להיות אדם פשוט ואזרח פשוט, שגלאו שאת את שלטונה הממושך של מפא"י, ומשום כך הבעיה, העומדת לפנינו, היא לא איך, על ידי תחבולה אלקטורלית, לבצר ולהאריך, לזמן בלתי גודע, את השלטון הזה, אלא איך, בזמן הנראה לעין, להוריד אותו ולהעלות, במקומו, ממשלה נאמנה, עושה צדק, מיטיבה עשות, לא שיטת הבחירה, אלא בחירת השיטה — והיא הבעיה העומדת בפני העם, הלאהריך שלטון ממושך, או להפסיק אותו — זו השאלה המוצגת לבנותיו ובניו.

אנחנו קובעים, על פי תורתם של אבות הדימוקרטיות, ועל פי נסיונם של עמים רבים, כי שלטון ממושך נושא בחובו סכנות חמורות לחרות האדם ולעמידת האומה. אנחנו מאמינים בכלל הגדול של הליברליזם, לאמור: לא נוצר האדם בשביל המדינה, אלא להיפך, המדינה נוצרה בשביל האדם, אנחנו מאמינים, כי דווקא אמונה זו, שמקורה בתורת ישראל הנצחית, מחייבת את האדם בן-החורין לנאמנות ללא סייג, ואם יש צורך, לנכונות הקרבה למען עמו וארצו. הפטריוטיזם האמיתי זהה עם הליברליזם האמיתי, שפירושו לא דכוי האדם והפקרתו, אלא חרות האדם ודאגה לו, אך בניגוד לכל הכללים הגדולים האלה, האנושיים והיהודיים, עומד שלטון ממושך, הוא בתור שכזה, אינו יכול להיות אלא מתנשא אלא ביוקרטי, אלא מושחת, אלא מפלה לטובה את המעטים, לרעה את הרבים; הוא אינו יכול להיות, כפי שמנהיגי מפא"י בעצמם הודו, אלא "מסתאב", אנחנו, תלמידיו של זאב ז'בוטינסקי קוראים לכם, אזרחיות ואזרחים, לשים קץ להסתאבות זו שאינה חלויה עוד ברצונם של אנשים אלה או אחרים, אלא היא תוצאה בלתי נמנעת של שלטון הנמצא זמן רב מדי, בידי קבוצת אנשים אחת, ביהודים שלטון זה אינו, כמו בכל מדינה חפשית, מדינימוסרי בלבד, אלא הוא גם, או קודם כל, כלכלי, ולהפך, סיק הסתאבות של שלטון ממושך אפשר רק בדרך אחת: להפסיק את השלטון הממושך עצמו.

עמדתם הכפולה של הציונים הכלליים

רשע זהו לי מאוינים, בהקשר זה, לבאר את עמדתם הכפולה של הציונים הכלליים. הם, בין אלה, כפי שראש מפא"י אמר, הפעם בצד דק, שקבלו מאתנו, ואימצו להם, את תביעתנו שלנו לשנוי המשטר במדינה, הם טוענים נגד משטר הסוציאליזם המפא"י; אך הם מודיעים מראש, כי שאיפתם היא להשתתף — ביתר דיוק: לשוב ולהשתתף, בממשלת מפא"י הסוציאליסטית, אם חלומם זה יוכל להתגשם, איך הם ישנו, שבבתם בתחשלת מפא"י, את משטר מפא"י? מספיק להציג את השאלה, כדי להשיב עליה, העם ישיב: איך שנוי של משטר מפא"י, בלי הרחקת מפא"י מן השלטון.

יריבינו ניהלו את המערכה בחרון אף; אנחנו מסיימים אותה, כפי שניהלנוה: ברוח טובה, מלכתחילה, ללא חשש וללא רוגז, הננו אומרים, כי נקבל את דין החלטת האומה, אם היא תצווה עלינו להוסיף לשרתה באופוזיציה — עשה נעשה כן מתוך אחריותנו הלאומית והממלכתית, ואם היא תפקיד בידינו, כפי ששרתנוהו בכל מבחני הדור משחר נעורינו, בנאמנות בישראל ולבנות את המדינה העברית על יסודות חדשים — הרכב נרכיבנה ובנה נבנם מתוך הכרת אחריותנו הלאומית והממלכתית, ונשרת את עמנו, שוחר החרות וכמה הגאולה, ששרתנוהו בכל מבחני הדור משחר נעורינו, בנאמנות, בתבונה, במסירות, ביושר, באמונה.

אנו מאמינים.
בחירה טובה.

ישראל, להוכיח לה, כי דאגתו מיותרת, כי אופוזיציה כזו קיימת, את אשר עשו הקנדים יכולים לעשות הישראלים. זוהי המערכה המרכזית, בשעתו, הנדיר אותה עתון "הארץ" על ידי ציון שלוש אפשרויות והן: ממשלת מפא"י, בשיתוף מפא"י ואחדות העבודה ואחרים, או ממשלת מפא"י בשיתוף הציונים הכלליים ואחרים, או ממשלה

— כדברי העתון — "בהנהגת חרות", למעשה, מצטמצמות שלוש אפשרויות אלו לשתיים בלבד: או ממשלת מפא"י, או ממשלה לאומית-ליברלית, בראש שותה של תנועת החרות. כי ממשלת מפא"י, בשיתוף הציונים הכלליים תהיה, אם תקום, מה שהיתה בימי הכנסת השנייה, מה שאין היא יכולה אלא להיות, כלומר: ממשלת מפא"י, ובעמות, העם בפני הבחירה, בין שתי אפשרויות ברוכות, בעוד שלישית אין, טבעי הוא, בלתי נמנע הוא, כי המערכה האמיתית תהא נטושה בין שתי המפלגות הראשיות בלבד, בין מפא"י לבין תנועת החרות, וכך היא גם התנהלה.

התחבולה השקופה של שיטת הבחירות

מנם, תועמלני מפא"י, עם או בלי תוארים, ובראשם האורח שישימיצ דבריל אחרי, ניסו להסיח את הדעת מן העיקר, לשם כך, הם העלו, אין לדעת באיזו פעם, את הסיסמה הנבובה, לשינוי שיטת הבחירות בישראל, אך מה השיגו, מלבד השפלת כבוד המדע העברי? האנשים, הקרויים בפי מפא"י, מתוך התנשאותה האופיינית, "פשוטים", לא נתפרו לתמרון ההסתה, הם מבינים בשכל הפשוט, או הישר, כי לו מדינתנו הקטנטונת היתה מתחלת

ידידי, שהם מטובי המדינאים, הכלכלנים, המחוקקים בישראל, הביאו בפניכם, איש איש בשטח שלו, בו גילה כשרון, ידיעה, מומחיות, הסברים לתכנית הפעולה של ממשלה לאומית-ליברלית, אשר להקמתה, מתוך העברת מפא"י לאופוזיציה, קונסטרוקטיבית, כמוכן, אנו מבקשים סמכות דימוקרטית מאת עמנו, ובאתי, איפוא, הערב, לא כדי להוסיף על הסבריהם המצויינים, שכבשו מוחות ולבבות רבים, אלא כדי לסכם, לקראת סיום המערכה, מספר עובדות, הקשורות בניהולה, במהלכה ובתוצאותיה האפשריות.

כל המשיקפים הגיעו למסקנה, כי על אף רבוי המפלגות והרשימות, הרי למעשה התנהלה המערכה, בין שני כוחות ציבוריים בלבד, בין המפלגה הראשית בשלטון ובין המפלגה הראשית באופוזיציה, בין מפא"י ובין תנועת החרות. זוהי עובדה אופיינית, חובה עלינו להודות כי כמותה לא היתה במערכת הציונית הקודמות, אך הזכות לנו להבהיר, כי אין טבעית ממנה.

מתוך נסיון, שהיה גם מר וחמור, למדה האומה, ברובה, להבחין במושגים הממלכתיים היסודיים, הלא הם מפלגת הרשות ומפלגת האופוזיציה. הראשונה היא זו המחזיקה בידיה, מעיקרם, את אמצעי הביצוע הממלכתיים, ואילו השנייה היא זו השואפת בגלוי, בעקביות, בסבלנות ליטול לידיה, היא, כמוכן, על פי הכרעתו החפשית של העם, את אמצעי הביצוע המדינתיים ולהעביר את מפלגת הרשות לאופוזיציה, לתקופת זמן, אשר, שוב, העם יחליט עליה.

האופוזיציה — תנועת ז'בוטינסקי בלבד

ל פי סימן היכר זה, המקובל לקובץ בכל מדינה דימוקרטית, החליטו לפני ארבע שנים, טאה ושבעה אלף אזרחיות ואזרחים, כי מול ונגד מפא"י, כמפלגת הרשות, עומדת, כמפלגת האופוזיציה, תנועת ז'בוטינסקי בלבד, כל שאר המפלגות, לא זו בלבד שאינן שואפות להרחיק את מפא"י מן השלטון, אלא הן מצהירות בגלוי על רצונן, העז לשוב ולהסות בצל שלטונה, משום כך העלנו עמנו, בקיץ 1955, לדרגת המפלגה השנייה בישראל והטיל עלינו את התפקיד הממלכתי, רב-האחריות והכובד, של האופוזיציה הראשית בבית הנבחרים. עמנו ראה וידע ויעש — לא למענו אלא למענו, למען הרוחו ועתידו, כך נוהג כל עם בן-חורין, מתוך חכמה מדינית עמוקה, כמעט אינסטינקטיבית, להקים מול מפלגת הרשות, ביחוד כזו המתחזקת זמן רב בשלטון, מתנשאת מעל העם ומרעה לבניו — מפלגת אופוזיציה רבת כח, אדירת השפעה, שיהיה ביכולתה לא רק להחזיר את החשש המועיל, הבריא, הרצוי, מפני הפקרות שלטונית, אלא גם להגיע, בבוא היום, לחילופי שלטון, שתם מהות הדימוקרטיות, חוקתה, צויה ומשמעותה המוסרית המדינית.

אין עוד ספק: אחת עשרה רבוא האזרחיות והאזרחים, שנתנו בנו אמון לפני ארבע שנים, היטיבו עם כל בית ישראל, מאז, ועד עצם היום הזה, הוחרר בלבה של מפא"י אותו חשש בריא, רצוי, מועיל, וגם נוצר סיכוי ממשי להצבירה, בצורה נאה ומסודרת, לשרות הממלכתי האזרחי והמכובד ששמו אופוזיציה, אין לשכות, כי, אם בכנסת השנייה, שנבחרה בשנת 1951, היה היחס המספרי בין תנועת החרות ובין מפא"י 6-1, הרי בכנסת השלישית, שקמה בשנת 1955, עשינו מעין קפיצת דרך לעבר מפא"י והיחס המספרי בין שתי המפלגות הראשיות לא היה אלא 2,4-1. באחת המדינות החפשיות מעבר לים, בקנדה, היה היחס המספרי בין מפלגת השלטון לבין האופוזיציה הראשית 3-1, ואף על פי כן היתה השנייה לראשונה, הראשונה לשנייה, וחילופי השלטון שנראו כביכול בלתי אפשריים, היו שם לעובדה קיימת.

ראש מפא"י, "דואג" לאופוזיציה

נהיגה של מפא"י מנסה ליצור רושם, כי חילופים כאלה אינם אפשריים בישראל, אין תימה, על המוסד הממלכתי, ששמו אופוזיציה, ואשר בלעדיו אין, תוכן בדימוקרטיות, הוא אמר, כדרכו, דבר, והיפוכו, במערכת הבחירות לכנסת הראשונה הכיזו ראש מפא"י, כי כלל אין צורך בשוט אופוזיציה בבית הנבחרים העברי, ואם יהיה צורך — אם! — בבקורת, תערוך אותה העתונות, לאתרונה מגלה אותו אורח עצמו דאגה מלבבת דווקא לאר פוזיציה חזקה, רצינית, שתוכל להרכיב ממשלה חדשה, ביכולתכם, אזרחי